

Valtionhallinnon kehittämisosasto

Hyvinvointialueiden uusien tehtävien ja niiden rahoitusjärjestelyjen sekä maakuntaveron tarkastelua koskeva hanke – Kohti monialaista maakuntaa

Projektiryhmä A: Hyvinvointialueiden uudet tehtävät

Aika 8.11.2021 klo 10.15-11.28

Paikka Teams-kokous

Osallistujat *Puheenjohtaja*
Juha Sarkio, ylijohtaja, valtionhallinnon kehittämisosasto, VM

Varapuheenjohtaja
Anu Nousiainen, hallinto- ja kehitysjohtaja, VM

Jäsenet
Janne Öberg, hallitusneuvos, VM
Piia Pekola, erityisasiantuntija, VM
~~varalla Outi Luoma-aho, budjettineuvos, VM~~
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
Salme Kallinen, neuvotteleva virkamies, STM
~~varalla Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM~~
Pasi Ryytänen, yksikön johtaja, SM
~~varalla Kirsi Rajaniemi, neuvotteleva virkamies, SM~~
Esko Ranto, ylijohtaja, OKM
Leena Westerholm, vesihallintoneuvos, MMM
~~varalla Sanna Sihvola, neuvotteleva virkamies, MMM~~
~~Ulla Kaleva, viestintäneuvos, LVM~~
varalla Marcus Merin, yli-insinööri
Outi Ryyppö, kehitysjohtaja, TEM
varalla Tapani Mattila, teollisuusneuvos, TEM
Ulla Koski, aluesuunnitteluneuvos, YM
~~varalla Saara Bäck, ympäristöneuvos, YM~~
Anna Kiiskinen, neuvotteleva virkamies, OM

Pysyvät asiantuntijat

Erkki Papunen, neuvotteleva virkamies, VM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM

Asiantuntijasihteerit

Mikko Saarinen, neuvotteleva virkamies, VM
Miira Lehto, erityisasiantuntija, VM

Tekninen sihteeri

Satu Riiski, osastopäällikön sihteeri, VM

Kutsuttuna

Satu Koskela, osastopäällikkö, STM (kohta 5)

1. Kokouksen avaus ja edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen (liitteet 1 ja 2)

Puheenjohtaja Juha Sarkio valtiovarainministeriöstä avasi kokouksen.

Päätös:

Hyväksyttiin edellisten kokousten pöytäkirjat muutoksitta.

2. Hyvinvointialueiden tehtävien muutostarpeet STM:n ja VM:n hallinnonaloilla (liite 3)

- Mitkä ovat hyvinvointialueiden mahdolliset uudet tehtävät sote- ja pela-tehtävien lisäksi STM:n ja VM:n hallinnonalan tehtäväkokonaisuuksia koskien lyhyemmässä (noin 5 vuoden päähän ulottuvassa) ja pidemmässä (noin 10 vuoden päähän ulottuvassa) tarkastelussa?
- Ovatko kyseiset muutokset ehdollisia joillekin muille muutoksille tai kehityskuluille?
- Mitkä ovat keskeisimmät perustelut näiden muutosten toteuttamiselle?
- Mitä pääasiallisia vaikutuksia näiden muutosten toteuttamisella olisi?
- Millä aikataululla ja millä tavalla vaiheistaen muutokset tulisi toteuttaa?
- Mitä muita hallinnonaloja koskevia muutostarpeita tunnistatte laajasti ajatellen hyvinvointialueisiin liittyen (esim. rooli, tehtävät, ohjaus, hallinto, rahoitus, yhteyspinnat kuntiin ja valtioon)?

Salme Kallinen kertoi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtäväkokonaisuuksien tähänastisesta tarkastelusta. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisessa selvitystyössä ehdotettiin kuntien hoitamien ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtämistä hyvinvointialueille vuoden 2026 alusta. Tämä edellyttää seuraavan hallituksen päätöksen asiasta. Sote-lakipaketin mukaan ehkäisevä päihdetyö tulee olemaan jatkossa sekä kuntien että hyvinvointialueiden vastuulla. Tulevaisuudessa hyvinvointialueilla

tulee olemaan samat ehkäisevän päihdetyön tehtävät kuin nykyisin kuntien sosiaali- ja terveystalvueluissa. Lisäksi hyvinvointialueet tukevat alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämässä yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa. Tupakkalain 8 § muutoksen mukaan kunta huolehtisi alueellaan paikallisesta tupakoinnin lopettamiseen liittyvästä toiminnasta yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö ei esitä alueellisten alkoholihallinnon tehtävien siirtämistä hyvinvointialueille. Maatalouslomituksen vaihtoehtoisia hallintomalleja on tarkasteltu työryhmän raportissa (STM:n raportti 14/2021). Työryhmä ei esitä tehtävien siirtämistä hyvinvointialueille. Asia on kuitenkin mahdollista ottaa myöhemmin uudelleen tarkasteluun. Lomitusalueet pyritään saamaan kooltaan tarkoituksenmukaisemmiksi. Muutostarpeita hyvinvointialueiden tehtäviin käydään vielä läpi ministeriössä 12.11. määräajan puiteissa.

Mikko Saarinen esitteli kartoituksen valtiovarainministeriön hallinnonalan lainsäädännön mukaisista tehtävistä hyvinvointialueille siirtämisen näkökulmasta. Tehtäväkartoitustaulukkoon tulee tarkemmin harkittavaksi vain yhteispaalvelun alueellisen edistämistehtävän siirtäminen maakuntien liitoilta hyvinvointialueiden hoidettavaksi. Tehtävän resurssit maakuntien liitoissa vaihtelevat, mutta enintään niihin on käytettävissä 1 htv/maakunta. Muut hallinnonalan tehtäväkokonaisuudet on rajattu tarkastelun ulkopuolelle: valtioneuvoston päätöksentekoon liittyvät tehtävät, Euroopan unionissa päätettävien asioiden käsittely sekä ministeriön tehtäviin kytkeytyvä kansainvälinen vaikuttaminen ja yhteistyö, ministerien ratkaistavat asiat, hallinnonalan ohjaus ja omistajaohjaus, koko valtionhallinnon sisäiset palvelutehtävät ja keskeiset valtion viranomaistehtävät, joissa on valtakunnallinen toimivalta. Muistio viimeistellään ministeriössä määräaikaan mennessä.

Päätös:

Käytiin keskustelu muutostarpeista ja muodostettiin kokonaiskuvaa siitä, missä mittakaavassa ja millä aikataululla tehtäväsiirtojen hyvinvointialueille nähdään STM:n ja VM:n hallinnonaloilla olevan perusteltuja ja mahdollisia.

3. Projektiryhmän väliraportin runko (liite 4)

Neuvotteleva virkamies Mikko Saarinen valtiovarainministeriöstä esitteli väliraportin runkoluonnoksen.

Projektiryhmä piti väliraportin rakennetta hyvänä, selkeänä ja loogisena.

Luvun 2 ”Kuvaus hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista muutostarpeista” otsikkoa ehdotettiin muokattavaksi vastaamaan paremmin ryhmässä tehtyä työtä. Ryhmässä ei ole pohdittu, minkälaisia hyvinvointialueiden olisi hyvä

tulevaisuudessa olla, vaan tarkastelua on tehty siitä, mitä hallinnonalojen nykyisiä tehtäviä voitaisiin harkita mahdollisesti siirrettäväksi.

Luvun 2 osalta nousi esiin kysymys, kuuluuko lakisäätöinen aluekehitystehtävä teemakohtaisiin tarkasteluihin. Alueiden kehittämisen käsitettä tullaan avaamaan raporttiluonnoksessa, koska asian oletetaan nousevan joka tapauksessa poliittisessa keskustelussa esille. Tekstin sijoittumiseen raportissa voidaan palata, kun alaryhmän luonnosta käsitellään yhteisesti.

Versionhallinnan vuoksi ministeriöitä pyydettiin toimittamaan tehtäväkartoitusmuistionsa hyvinvointialueiden tehtäväksi siirtämistä koskevan harkinnan ulkopuolelle jätettävistä tehtäväkokonaisuuksista ja Excel- taulukkoarviointinsa muista tehtäväkokonaisuuksista vielä erikseen Kampukseen tai sihteeristölle 12.11. mennessä, vaikka asiat olisi jo todettu ministeriökohtaisissa keskusteluissa. Ympäristöministeriö sai lisäaikaa kartoituksen toimittamiseen 15.11. asti.

Päätös:

Käytiin keskustelu asiasta ja hyväksyttiin väliraportin runko.

4. Aluekehittämistehtäviä tarkasteleva alatyöryhmä - väliaikatietoja

Neuvotteleva virkamies Mikko Saarinen valtiovarainministeriöstä kertoi alatyöryhmän työn etenemisestä. Valmistella olevassa muistiossa tarkastellaan aluekehittämisen viranomaistehtävien suhdetta laajempaan aluekehittämisen ilmiöön. Muistioon kootaan arviointia ja johtopäätöksiä hyvinvointialueiden tehtävien laajentamisesta aluekehittämisviranomaisen tehtävillä.

Valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva muistiluonnos lähetetään ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön jäsenille kommentoitavaksi, minkä jälkeen luonnos tuodaan koko projektiryhmän käsittelyyn.

Projektiryhmä piti hyvänä, että aluekehittämisen teemaa tarkastellaan osana ryhmän työtä ja varaudutaan näin poliittisen keskustelun käynnistymiseen. Tärkeää on ottaa huomioon aluekehittämiseen liittyvien eri hallinnonalojen näkökulmia.

Päätös:

Todettiin tiedoksi.

5. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sisäisen työryhmän ehdotus sosiaali- ja terveysalan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamisesta valtakunnalliseen sosiaali- ja terveysalan valvontavirastoon (liite 5 [linkkinä](#))

Osastopäällikkö Satu Koskela sosiaali- ja terveysministeriöstä esitteli hallinnonalan sisäisen työryhmän ehdotusta Valviran nykyisten tehtävien ja aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden STM:n toimialan tehtävien kokoamisesta valtakunnalliseen sosiaali- ja terveysalan valvontavirastoon. Työryhmä katsoo, että valvontavirasto tulisi perustaa mahdollisimman pian. Viraston perustaminen loisi pohjan valvontatehtävien kehittämistä koskevalle jatkotyölle. Jatkotyössä voitaisiin tarkastella aluehallintovirastojen työsuojeluvalvonnan sijoittumista virastoon. Se edellyttää kuitenkin laajempaa selvitystyötä, jossa otetaan huomioon mahdollinen laajempi aluehallinnon kokonaisuudistus.

Koskela kertoi, että pääosassa työryhmän raportista annetuissa lausunnoissa kannatettiin tai suhtauduttiin vähintään neutraalisti ehdotuksiin. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota riippuvaisuuksiin ja siihen, että ehdotuksen vaikutuksia on vaikea arvioida. Kriittisiä huomioita esitettiin ehdotuksen vaikutuksista aluehallintoon.

STM:n työryhmän ehdotus herättää opetus- ja kulttuuriministeriössä huolta aluehallintovirastojen rakenteen ja toimintakyvyn ohenemisesta. OKM:n toiveena on yhteinen kokonaisratkaisu, jossa valtion aluehallintoa katsottaisiin kokonaisuutena kokonaisstrategian kautta eikä tehtäisi hallinnonalakohtaisia irtiottoja. Aluehallintovirastot ovat ministeriölle tärkeä yhteistyökumppani. Tehtävien kannalta on keskeistä säilyttää alueellisen tuntemuksen omaava alueviranomaisen, joka pystyy huolehtimaan muun muassa lukuisista valtionavustustehtävistä eri puolilla maata.

Puheenjohtaja totesi, että kokonaistarkastelua tehdään valtiovarainministeriön asettamassa valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshankkeessa. VM:n näkemyksen mukaan STM:n työryhmän ehdotus on ennenaikainen. On poliittinen kysymys, halutaanko jatkossa säilyttää alueellisia toimivaltaisia viranomaisia.

Keskustelussa toivottiin sen esiin tuomista, että valtion aluehallinnon hajautuminen uudestaan hallinnonalakohtaisiksi omiksi hennoiksi putkikseen olisi huono ratkaisu. Muutos olisi suuri.

STM:n näkökulmasta tarve muutokselle on tunnistettu jo pitkään. Keskeistä on varmistaa asiakas- ja potilasturvallisuus sekä elinympäristön turvallisuus. Ministeriössä katsotaan, että työryhmän ehdotus valtakunnallisesta sosiaali- ja

terveysalan valvontavirastosta vastaisi parhaiten sosiaali- ja terveydenhuollon ajankohtaisiin valvonnan kehittämistarpeisiin ja mahdollistaisi voimavarojen käytön optimaalisella tavalla.

Päätös:

Käytiin keskustelu asiasta ja merkittiin loppuraportti tiedoksi.

6. Muut asiat

- Päivittyvä työsuunnitelma kokousaikoineen [Kampuksessa](#)

Sote-ministeriryhmän 5.12. kokous on siirtynyt pidettäväksi 9.12. Hankkeen ohjausryhmän linjauksen mukaisesti sote-ministeriryhmän kokoukseen raportoidaan hankkeen työn etenemisestä ja ministeriökohtaisten tehtäväkartoitusten ensimmäisestä yhteenvedosta. Ennen sitä yhteenvetoluonnos tulee käsitellä kunkin ministeriön virkamiesjohdon ja poliittisen johdon kesken.

- Seuraava kokous 18.11.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.28.

Miira Lehto

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirja 4/2021 luonnos

Liite 2 Pöytäkirja 5/2021 luonnos

Liite 3 Kartoitus VM:n hallinnonalan tehtävistä

Liite 4 Väliraportin runkoluonnos

Liite 5 [Sosiaali- ja terveysministeriön toimialan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenjärjestelymahdollisuudet: Uutinen 27.10.2021 ja työryhmän loppuraportti](#)